

HNB

Trg hrvatskih velikana 3, HR-10000 Zagreb · T. +385 1 4564 555 · F. +385 1 4610 551
www.hnb.hr

**OČITOVANJE NA PRIMJEDBE I PRIJEDLOGE DOSTAVLJENE U SKLOPU JAVNE
RASPRAVE O NACRTU ODLUKE O IZMJENAMA I DOPUNAMA ODLUKE O
PRIMJERENOSTI PREDSEDNIKA UPRAVE, ČLANA UPRAVE, ČLANA
NADZORNOG ODBORA I NOSITELJA KLJUČNE FUNKCIJE U KREDITNOJ
INSTITUCIJI**

rujan 2022.

UVOD

Hrvatska narodna banka na svojim je internetskim stranicama 14. srpnja 2022. objavila poziv na javnu raspravu vezano uz Nacrt odluke o izmjenama i dopunama Odluke o procjeni primjerenosti predsjednika uprave, člana uprave, člana nadzornog odbora i nositelja ključne funkcije u kreditnoj instituciji.

Prijedlozi i komentari na predloženi Nacrt odluke mogli su se dostaviti elektroničkom poštom na adresu bonitetnaregulativa@hnb.hr zaključno do 16. kolovoza 2022. Tijekom javne rasprave Hrvatskoj narodnoj banci komentare i prijedloge dostavila je Hrvatska udruga banaka.

Dvije primjedbe su prihvaćene, dok tri primjedbe nisu prihvaćene.

Zaprimljeni prijedlozi i komentari te očitovanja na njih nalaze se u nastavku dokumenta.

1.a. Prijedlog odredbe upućen na javnu raspravu

Članak 2.

U članku 5. stavak 1. točke 1., 2. i 3. mijenjaju se i glase:

"1) koji je pravomoćno osuđen za bilo koje od kaznenih djela iz članka 25. stavka 2. Zakona o kreditnim institucijama odnosno kandidat koji je pravomoćno osuđen za bilo koje od kaznenih djela koja u svom opisu odgovaraju kaznenim djelima iz članka 25. stavka 2. Zakona o kreditnim institucijama

2) protiv kojega se vodi kazneni postupak za bilo koje od kaznenih djela iz članka 25. stavka 2. Zakona o kreditnim institucijama, protiv kojega se vodi kazneni postupak za bilo koje od kaznenih djela koja u svom opisu odgovaraju kaznenim djelima iz članka 25. stavka 2. Zakona o kreditnim institucijama odnosno koji je pravomoćno osuđen ili protiv kojeg se vodi kazneni postupak za bilo koje od kaznenih djela koja nisu navedena u članku 25. stavku 2. Zakona o kreditnim institucijama; uključujući i svako predikatno kazneno djelo koje je povezano s kaznenim djelom pranja novca kako je uređeno propisima kojima se uređuje sprječavanje pranja novca i financiranje terorizma, ako to može dovesti u sumnju dobar ugled, poštenje i savjesnost kandidata

3) protiv kojega je izrečena ili naložena sigurnosna ili neka druga mjera ili upravna odnosno prekršajna sankcija, protiv kojega su nadležna nadzorna tijela, druga javnopravna tijela ili sudovi vodili ili vode istrage ili postupke zbog nepravilnosti ili nepridržavanja bilo kojih propisa kojima se uređuje bankovna, financijska ili osiguravateljska djelatnost ili kojima se uređuje tržište kapitala, vrijednosni papiri ili platni promet, propisa kojima se uređuje pružanje financijskih usluga, zaštita potrošača ili bilo kojih drugih relevantnih propisa ili ako postoje druga negativna izvješća s relevantnim, vjerodostojnim i pouzdanim informacijama (primjerice kao dio postupaka koji se odnose na zviždače) ili kojeg je Hrvatska narodna banka ili drugo ovlašteno tijelo obavijestilo o namjeri pokretanja postupka sankcioniranja ili koji s Hrvatskom narodnom bankom ili s drugim nadležnim tijelom pregovara o uvjetima priznavanja krivnje ili se sporazumijeva o sankcijama i mjerama, ako to može dovesti u sumnju dobar ugled, poštenje i savjesnost kandidata."

1.b. Komentari i prijedlozi u javnoj raspravi

Ističe se primjedba da navedene odredbe nisu u skladu s ustavnim načelima te da gore navedena diskrecijska prava Hrvatske narodne banke ne bi bila dodijeljena u skladu sa zakonskom procedurom.

Prijedlogom nove odredbe pretpostavke za procjenu dobrog ugleda, poštenja i savjesnosti kandidata uključuju i dodatne okolnosti koje su u suprotnosti s načelnom presumpcije nevinosti te kandidate izlažu kriterijima koje (uključivo njihove dosege i posljedice) nije moguće objektivizirano procijeniti, i to:

- 1) vode li se protiv kandidata istrage ili postupci zbog nepravilnosti ili nepridržavanja bilo kojih propisa,
- 2) postoje li druga negativna izvješća s relevantnim, vjerodostojnim i pouzdanim informacijama (primjerice kao dio postupaka koji se odnose na zviždače),

- 3) je li Hrvatska narodna banka ili drugo ovlašteno tijelo obavijestilo kandidata o namjeri pokretanja postupka sankcioniranja,
- 4) pregovara li kandidat s HNB-om ili drugim nadležnim tijekom o uvjetima priznavanja krivnje ili se sporazumijeva o sankcijama i mjerama.

Navodi se da ovlaštenje Hrvatske narodne banke za propisivanje pretpostavki za procjenu primjerenosti proizlazi iz odredbi Zakona o kreditnim institucijama, koje pak uvažavaju načelo presumpcije nevinosti, te se citiraju odredbe članka 38. stavaka 5. i 6. i članka 39. stavaka 5. i 6. Zakona o kreditnim institucijama koje propisuju da je Hrvatska narodna banka ovlaštena podatke o pravomoćnoj osuđivanosti pribaviti od ministarstva nadležnog pravosuđa ili Europskog sustava kaznenih evidencija kao i da će u postupku odlučivanja o prethodnoj suglasnosti Hrvatska narodna banka provjeriti podatke o izrečenim sankcijama u evidenciji Europskog nadzornog tijela za bankarstvo.

Smatra se da bi podzakonski akti Hrvatske narodne banke u svemu morali biti u okvirima višeg općeg akta iz kojega proizlazi ovlaštenje regulatora za donošenje podzakonskih akata, a posebice u skladu s članka 5. Ustava Republike Hrvatske: „U Republici Hrvatskoj zakoni moraju biti u suglasnosti s Ustavom, a ostali propisi i s Ustavom i sa zakonom“ kao također jednim od bitnih ustavnih načela (načelo zakonitosti).

1.c. Očitovanje

Primjedba se ne prihvaća.

Uvodno želimo istaknuti da su u skladu s člankom 16. stavkom 3. Uredbe (EU) br. 1093/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenog 2010. o osnivanju europskog nadzornog tijela za bankarstvo, nacionalna tijela nadležna za bankovnu superviziju (dalje u tekstu: nacionalna nadležna tijela) dužna poduzeti sve aktivnosti u svrhu usklađivanja sa smjernicama i preporukama koje izdaje Europsko tijelo za bankarstvo (dalje u tekstu: EBA), pa tako i Smjernicama za procjenu primjerenosti upravljačkog tijela i nositelja ključnih funkcija (EBA/GL/2021/06) od 2. srpnja 2021. (dalje u tekstu: EBA Smjernice). U dijelu koji se odnosi na obvezu nacionalnih nadležnih tijela da pri procjeni kriterija dobrog ugleda između ostalog, uzmu u obzir i kaznene postupke koji su u tijeku niti jedno nacionalno nadležno tijelo iz Europske unije nije obavijestilo EBA-u o neusklađenosti s tim dijelom EBA Smjernica.

Važno je naglasiti da Odluka o procjeni primjerenosti predsjednika uprave, člana uprave, člana nadzornog odbora i nositelja ključne funkcije u kreditnoj instituciji (dalje u tekstu: Odluka) u članku 5. stavku 1. točki 1. propisuje da dobar ugled, poštenje i savjesnost nema samo onaj kandidat koji je pravomoćno osuđen za bilo koje od kaznenih djela iz članka 25. stavka 2. Zakona o kreditnim institucijama odnosno kandidat koji je pravomoćno osuđen za bilo koje od kaznenih djela koja u svom opisu odgovaraju kaznenim djelima iz članka 25. stavka 2. Zakona o kreditnim institucijama. Okolnosti iz svih ostalih točaka u članku 5. stavku 1. Odluke, a koje između ostalog

uključuju istrage i kaznene postupke koji su u tijeku samo se uzimaju u obzir pri procjeni tog kriterija i ne dovode do automatske ocjene da kandidat ne ispunjava kriterij dobrog ugleda.

Nacionalna nadležna tijela dužna su u skladu s točkom 74. i 75. EBA Smjernica uzeti u obzir istrage i postupke koji se trenutno vode protiv kandidata odnosno ona ne mogu pri procjeni kriterija dobrog ugleda zanemariti istrage i postupke koji su u tijeku i uzeti u obzir samo pravomoćne presude jer bi time postupili protivno Smjernicama EBA-e.

U svrhu boljeg razumijevanja ove problematike ističemo da nacionalna nadležna tijela ne utvrđuju niti ocjenjuju krivnju kandidata za počinjeno djelo jer su za to sukladno propisima ovlaštena tijela kaznenog progona i sudovi, već procjenjuju učinak tih postupaka na ugled kandidata kao i potencijalni učinak na poslovanje kreditne institucije što su bitno različite stvari.

Nadalje, skrećemo pažnju da EBA u točkama 74., 75. i 76. decidirano navodi da to ne dovodi u pitanje primjenu načela presumpcije nedužnosti kao niti Europsku konvenciju o ljudskim pravima i Povelju EU o temeljnim pravima pojedinaca. Nadalje upravo članak 5. stavak 3. Odluke ističe da se pri utvrđivanju postojanja okolnosti koje mogu uključivati i trenutno vođenje istraga ili kaznenih postupaka ne dovodi u pitanje primjena načela presumpcije nedužnosti iz propisa kojima se uređuje vođenje kaznenog postupka tako da nije točna tvrdnja da Odluka ne uvažava presumpciju nedužnosti.

Zaključno ističemo da Odluka i trenutno ima odredbe prema kojima se pri procjeni kriterija dobrog ugleda kandidata u obzir uzimaju i činjenice vodi li se trenutno protiv kandidata kazneni postupak ili istraga.

Nadalje, Europska središnja banka u postupcima procjene primjerenosti koje provodi za značajne nadzirane subjekte uključujući i subjekte sa sjedištem u Republici Hrvatskoj pri procjeni kriterija dobrog ugleda kandidata uzima u obzir istrage i kaznene postupke u tijeku, jednako kao i Hrvatska narodna banka (javno dostupan *ECB Fit and Proper Guide*, prosinac 2021.). Ukoliko bi se izmijenila Odluka na način da se u obzir uzimaju samo pravomoćne osuđujuće presude za kaznena djela time bi doveli u neravnopravan položaj kreditne institucije koje imaju status značajnih nadziranih subjekata u odnosu prema ostalim kreditnim institucijama koje nisu pod izravnim nadzorom Europske središnje banke.

2.a. Prijedlog odredbe upućen na javnu raspravu

Članak 11.

U članku 16. stavak 1. mijenja se i glasi:

"(1) Kreditna institucija dužna je najmanje jednom godišnje, i to najkasnije do 30. lipnja tekuće godine za prethodnu godinu, dostaviti Hrvatskoj narodnoj banci isključivo ažurirane i promijenjene informacije iz članka 13. stavka 4. ove Odluke za predsjednika i članove uprave te članove nadzornog odbora i priložiti obrazložene rezultate redovite procjene primjerenosti koju je provela."

2.b. Komentari i prijedlozi u javnoj raspravi

Navodi se da je navedeni prijedlog odredbe nejasan iz razlog jer nije jasno dostavljaju li se svake godine svi podaci navedeni u članku 13. stavku 4. Odluke ili samo promijenjeni podaci. Ažuriranje podataka podrazumijeva pregled svih podataka, slijedom čega je nejasno treba li se navedene podatke dostaviti samo ako su se mijenjali ili bez obzira jesu li se mijenjali. Budući da je kreditna institucija obvezna dostaviti i „*obrazložene rezultate redovite procjene primjerenosti koju je provela*“ koja uobičajeno sadrži i sve informacije koje su se mijenjali, odnosno sve aktualne informacije, nejasno je hoće li se dostavljati dva dokumenta koja sadrže iste informacije ili će se sve traženo moći obuhvatiti jednim dokumentom – rezultatom redovite procjene primjerenosti.

2.c. Očitovanje

Primjedba se prihvaća.

Namjera predložene izmjene bila je rasterećenje kreditne institucije od obaveze ispunjavanja i dostavljanja čitavog obrasca koji sadrži sve informacije iz članka 13. stavka 4. Nacrta izmjena i dopuna Odluke (postojeći Upitnik kao Prilog 2. Odluke) kao i veća preciznost u izričaju obzirom na upite kreditnih institucija u praksi. No, obzirom da je iz predmetnog komentara vidljivo da su moguće različite interpretacije navedene odredbe prihvaćamo prijedlog da izmjena nije potrebna.

Odredba iz članka 11. kojom se u članku 16. stavak 1. mijenja glasiti će:

"(1) Kreditna institucija dužna je najmanje jednom godišnje, i to najkasnije do 30. lipnja tekuće godine za prethodnu godinu, dostaviti Hrvatskoj narodnoj banci ažurirane informacije iz članka 13. stavka 4. ove Odluke za predsjednika i članove uprave te članove nadzornog odbora i priložiti obrazložene rezultate redovite procjene primjerenosti koju je provela."

3.a. Prijedlog odredbe upućen na javnu raspravu

Članak 12.

U članku 20. iza stavka 5. dodaje se novi stavak 6. koji glasi:

"(6) Ako postoje opravdani razlozi za sumnju da se odvijalo pranje novca ili financiranje terorizma odnosno da se trenutačno odvija ili da je bilo pokušaja pranja novca ili financiranja terorizma odnosno da su takvi pokušaji trenutno u tijeku ili da postoji povećani rizik kad je riječ o pranju novca ili financiranju terorizma u vezi s tim, kreditna institucija dužna je bez odgađanja provesti izvanrednu procjenu primjerenosti predsjednika uprave, člana uprave, člana nadzornog odbora ili nositelja ključne funkcije, a posebno u sljedećim situacijama:

- 1) kada nisu provedene odgovarajuće unutarnje kontrole ili uspostavljeni sustavi za upravljanje, praćenje i ublažavanje rizika od pranja novca ili financiranja terorizma (npr. utvrđeni na temelju nalaza nadzora u sklopu izravnih ili neizravnih nadzora ili drugih supervizorskih aktivnosti ili u sklopu vođenja postupka povodom izricanja upravnih sankcija)

- 2) kreditna institucija krši svoje obveze koje se odnose na sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma u Republici Hrvatskoj ili državi članici domaćinu u kojoj neposredno pruža usluga ili preko podružnice ili u trećoj zemlji u kojoj posluje preko podružnice ili
- 3) kreditna institucija je značajno promijenila svoju poslovnu aktivnost ili poslovni model na način koji upućuje na to da se njezina izloženost riziku od pranja novca ili financiranja terorizma znatno povećala."

Članak 13.

U članku 24. stavku 5. iza točke 5. dodaje se nova točka 6. koja glasi:

"6) kada postoje opravdani razlozi za sumnju da se odvijalo pranje novca ili financiranje terorizma odnosno da se trenutačno odvija, ili da je bilo pokušaja pranja novca ili financiranja terorizma odnosno da su takvi pokušaji trenutačno u tijeku ili da postoji povećani rizik kad je riječ o pranju novca ili financiranju terorizma u vezi s tom, a pogotovo u situacijama opisanima u članku 20. stavku 6. Odluke"

3.b. Komentari i prijedlozi u javnoj raspravi

Navodi se da ispunjavajući uvjete iz članka 67. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma kreditna institucija koja je uspostavila djelotvoran i učinkovit sustav sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma tijekom obavljanja aktivnosti vezanih za analizu sumnjivih transakcija iste prijavljuje nadležnim tijelima, slijedom čega je nejasno što je temelj za provođenje izvanredne procjene primjerenosti kako je predloženo. Nejasno je na temelju čega će se inicirati izvanredna procjena primjerenosti.

Postavljaju se pitanja poput hoće li to biti na temelju zapisnika nadležnog tijela o posrednom/neposrednom nadzoru, pravomoćnog rješenja ili drugih odluka nadležnih tijela kojima se određeni postupak okončava, ili je riječ o diskrecijskoj ocjeni kreditne institucije kojom će procijeniti da je u određenom trenutku potrebno provesti izvanrednu procjenu primjerenosti?

Smatra se da je ova odredba postavljena preširoko i da ne daje jasan okvir za provođenje izvanredne procjene primjerenosti te bi trebalo točno definirati na temelju čega je kreditna institucija dužna provesti izvanrednu procjenu primjerenosti predsjednika uprave, člana uprave, člana nadzornog odbora ili nositelja ključne funkcije.

3.c. Očitovanje

Primjedba se ne prihvaća.

Hrvatska narodna banka ne propisuje načine na koje kreditne institucije trebaju ispuniti zahtjeve koji proizlaze iz navedenih odredbi Odluke. Od kreditnih institucija očekuje se da svojim politikama i internim procedurama propišu načine kojima mogu ispuniti navedene zahtjeve pa tako i odrediti u kojim situacijama će pokrenuti izvanrednu procjenu primjerenosti uključujući i

one koje ste naveli u svojim komentarima. Smatramo da nije dovoljno propisati da su samo odluke nadležnih tijela kojima se okončava određeni postupak temelj za pokretanje te izvanredne procjene primjerenosti.

4.a. Prijedlog odredbe upućen na javnu raspravu

Članak 16.

"(1) Ova Odluka objavljuje se u "Narodnim novinama" i stupa na snagu osmoga dana od dana objave, osim odredbe članka 1. ove Odluke, kojim se mijenja članak 3. stavak 2. Odluke, i članka 8. ove Odluke, kojim se mijenja članak 13. stavci od 2. i 7. ove Odluke, koji stupaju na snagu danom uvođenja eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj."

"(4) Kreditna institucija dužna je najkasnije do 31. prosinca 2022. uskladiti svoje politike s ovom Odlukom."

4.b. Komentari i prijedlozi u javnoj raspravi

Predlaže se na kraju stavka 4. članka 16. Odluke dodati sljedeće: "osim politika koje se odnose na procjenu primjerenosti predsjednika i članova Nadzornog odbora, koje je dužna uskladiti najkasnije prilikom održavanja godišnje skupštine u 2023. godini."

Navodi se da kreditne institucije najvjerojatnije ne mogu u periodu između stupanja na snagu Nacrta izmjena i dopuna odluke i 31. prosinca 2022. organizirati sazivanje godišnje skupštine budući da je to povezano s drugim obvezama i određenim zakonskim rokovima koji se odnose na sazivanje i održavanje glavnih skupština.

4.c. Očitovanje

Primjedba se djelomično prihvaća.

Iako je prvotno određeno da će Odluka stupiti na snagu u roku od uobičajenih osam dana od dana objave u Narodnim novinama zbog kratkoće tog razdoblja (lat. *vacatio legis*), a uvažavajući navedenu primjedbu predlaže se pomaknuti stupanje ove Odluke na snagu na 31. prosinca 2022. čime je omogućen znatno duži period prilagodbe. Odredbe Odluke i njihovo stupanje na snagu ničime ne određuje dinamiku usklađivanja internih akata institucije.

Predlaže se nova odredba članka 16. stavka 3. Odluke koja glasi:

"(3) Ova Odluka objavljuje se u »Narodnim novinama« i stupa na snagu 31. prosinca 2022., osim odredbe članka 1. ove Odluke, kojim se mijenja članak 3. stavak 2. Odluke, i članka 8. ove Odluke, kojim se mijenja članak 13. stavak 2. Odluke, koji stupaju na snagu danom uvođenja eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj."

Predložena odredba članka 16. stavka 4. Odluke brisati će se jer se pomakom stupanja na snagu Odluke ostavlja dostatno vrijeme za prilagodbu internih politika kreditnih institucija.

5.a. Prijedlog odredbe upućen na javnu raspravu

Komentar nije povezan s odredbom upućenom u javnu raspravu.

5.b. Komentari i prijedlozi u javnoj raspravi

Postavlja se pitanje oportunitosti i opravdanosti implementacije EBA Smjernica kroz podzakonski akt kada je istu svrhu, uz poštivanje odgovarajuće regulatorne procedure, moguće osigurati i njihovom izravnom primjenom, polazeći od iskazane namjere regulatora da se predloženim izmjenama i dopunama uskladi s EBA Smjernicama te s obzirom na očekivane promjene u pravnom okviru koje će nastupiti nakon ulaska Republike Hrvatske u eurozonu.

5.c. Očitovanje

Prije svega ističemo da se EBA Smjernice nikada ne primjenjuju izravno već su nacionalna nadležna tijela dužna primijeniti ih na način da izmjene svoj pravni okvir ili supervizorske procedure, a što je i navedeno u točki 2. navedenih Smjernica:

"Ovim se smjernicama utvrđuju odgovarajuće nadzorne prakse u okviru Europskog sustava financijskog nadzora te prakse povezane s načinom na koji bi se pravo Unije trebalo primjenjivati. Nadležna tijela na koja se ove smjernice primjenjuju trebaju se uskladiti s njihovim odredbama tako da ih na odgovarajući način uključe u svoje nadzorne prakse (npr. izmjenom svojeg pravnog okvira ili nadzornih postupaka), uključujući slučajeve u kojima su ove smjernice ponajprije namijenjene institucijama."

Obzirom na moguće pravne učinke koje navedene EBA Smjernice mogu imati na prava i obveze trećih osoba, prije svega kandidata za funkcije predsjednika i člana uprave odnosno člana nadzornog odbora odlučeno je da je najprikladniji i transparentan način implementacije ovih EBA Smjernice putem izmjene pravnog okvira odnosno izmjenama i dopunama ove Odluke koja se objavljuje u Narodnim novinama.